

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 185g/2021

privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolelor
70 alin. (7) pct. 3 și 458 alin. (3) din Codul de procedură penală

*(admiterea apărătorului la proces și motivele de revizuire
a hotărârilor judecătorești irevocabile [II])*

CHIȘINĂU

12 august 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 2 august 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 12 august 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea cu privire la excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolelor 70 alin. (7) pct. 3) și 458 alin. (3) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată de dl Tudor Donos și de dna Elena Donos, petiționari în dosarul nr. 21r-784/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de completul de judecată (format din dnii Ion Bulhac, Ghenadie Lîsîi și Mihail Diaconu) din cadrul Curții de Apel Chișinău, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 24 decembrie 2020, dna Elena Donos a depus la Judecătoria Orhei, sediul central o cerere de revizuire a sentinței irevocabile pronunțate pe 1 martie 2017 de Judecătoria Orhei, sediul Telenești, prin care dl Tudor Donos a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de articolele 328 alin. (1) și 328 alin. (2) lit. b) din Codul penal [*excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu însoțit de aplicarea armei*].

4. Pe 16 martie 2021, Judecătoria Orhei, sediul central, printr-o încheiere i-a restituit dnei Elena Donos cererea de revizuire și i-a explicat că este în drept să depună o cerere de revizuire la procurorul de nivelul instanței care a judecat cauza în fond, conform articolului 460 din Codul de procedură penală.

5. Nefiind de acord cu încheierea Judecătoriei Orhei, sediul central, petiționarii au contestat-o cu recurs la Curtea de Apel Chișinău.

6. În cadrul ședinței de judecată a instanței de apel, dl Tudor Donos și dna Elena Donos au ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolelor 70 alin. (7) pct. 3) și 458 alin. (3) din Codul de procedură penală.

7. Prin Încheierea din 7 iunie 2021, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 15 Universalitatea

„Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]”.

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 25 Libertatea individuală și siguranța persoanei

„(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

[...]”.

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

[...]”.

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului se cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 67

Apărătorul

„[...]”

(2) În calitate de apărător în procesul penal pot participa:

- 1) avocatul;
- 2) alte persoane abilitate prin lege cu atribuții de apărător;

(3¹) Avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat dobândește calitatea de apărător în momentul în care coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat emite decizie privind acordarea asistenței juridice calificate. Decizia privind acordarea asistenței juridice calificate se aduce la cunoștință, după caz, solicitantului, organului de urmărire penală sau instanței de judecată.

[...]”.

Articolul 70

Admiterea, desemnarea și înlocuirea apărătorului, confirmarea calității și împuternicirilor lui

„(1) Persoanele menționate la art. 67 alin.(2) participă la procesul penal în calitate de apărător:

[...]

2) la desemnarea de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat în cazul cererilor sau solicitărilor de acordare a asistenței juridice calificate.

[...]

(7) Pentru confirmarea calității și împuternicirilor sale, apărătorul prezintă organului de urmărire penală sau instanței:

- 1) documentul ce confirmă apartenența lui la avocatură;
- 2) documentul ce confirmă că are permisiunea de a practica calitatea de apărător conform legislației Republicii Moldova;

3) mandatul biroului de avocați sau un alt document ce îi confirmă împuternicirile.

[...]

(8) Persoana care pretinde să participe în cauza dată în calitate de apărător, dar nu prezintă documentele ce îi confirmă calitatea și împuternicirile de apărător nu este

admisă să participe la desfășurarea procesului penal în calitatea respectivă, fapt asupra căruia se adoptă o hotărâre motivată.

[...]"

Articolul 458 Cazurile de revizuire a procesului penal

„(1) Hotărârile judecătorești irevocabile pot fi supuse revizuirii atât cu privire la latura penală, cât și cu privire la latura civilă.

[...]

(3) Revizuirea poate fi cerută în cazurile în care:

1) s-a constatat, prin sentință penală irevocabilă, comiterea unei infracțiuni în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei;

2) s-au stabilit alte circumstanțe de care instanța nu a avut cunoștință la emiterea hotărârii și care, independent sau împreună cu circumstanțele stabilite anterior, dovedesc că cel condamnat este nevinovat ori a săvârșit o infracțiune mai puțin gravă sau mai gravă decât cea pentru care a fost condamnat sau dovedesc că cel achitat sau persoana cu privire la care s-a dispus încetarea procesului penal este vinovat/vinovată;

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

10. Autorii excepției solicită constatarea omisiunii legislative de la articolul 458 alin. (3) din Codul de procedură penală, *i.e.* lipsa de reglementare a motivelor de revizuire a hotărârilor instanței de recurs în cazurile în care acestea conțin erori judiciare. Autorii excepției susțin că dl Tudor Donos a fost condamnat în baza unei învinuiri înaintate în lipsa apărătorului. În acest caz, autorii consideră că instanța de recurs a admis o eroare judiciară prin aplicarea dispozițiilor articolului 70 alin. (7) pct. 3) din Codul de procedură penală, care sunt căzute în desuetudine.

11. Autorii consideră că prevederile contestate contravin articolelor 15, 20, 21, 23, 25, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit următoarele condiții de admisibilitate a unei excepții de neconstituționalitate:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate (HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv).

14. Prima condiție de admisibilitate este întrunită, deoarece, în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și b) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Cu referire la a doua condiție, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl Tudor Donos și de dna Elena Donos, petiționari în dosarul nr. 21r-784/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău. Curtea notează că, potrivit articolului 460 alin. (2) pct. 1) din Codul de procedură penală, poate solicita deschiderea procedurii de revizuire oricare parte din proces, în limitele calității sale procesuale, iar potrivit pct. 2), soțul și rudele apropiate ale condamnatului beneficiază și ei de acest drept.

16. Pentru a determina dacă este întrunită cea de-a treia condiție de admisibilitate, Curtea trebuie să stabilească incidența textului legal contestat la soluționarea cauzei pendinte în instanța de apel. Prezenta excepție a fost ridicată în procesul examinării recursului împotriva unei încheieri judecătorești de restituire a cererii de revizuire. Așadar, Curtea reține că instanța de recurs va examina doar dacă prima instanță a dat o apreciere corectă condițiilor de admisibilitate a cererii de revizuire depusă de autorii excepției. Prin urmare, Curtea constată că instanța de recurs nu urmează să aplice prevederile contestate din articolul 70 alin. (7) pct. 3) din Codul de procedură penală, care se referă la condițiile de admitere, desemnare și înlocuire a apărătorului în cadrul procesului penal, precum și acordarea asistenței juridice garantate de stat, deoarece această apreciere ține de judecarea fondului cauzei. Referitor la incidența articolului 458 alin. (3) din Codul de procedură penală, Curtea admite că acesta ar putea fi aplicabil la soluționarea cauzei.

17. Cu referire la cea de-a patra condiție, Curtea observă că, în Decizia de inadmisibilitate nr. 90 din 15 iunie 2021, Curtea a examinat critici identice cu privire la norma contestată invocate de aceiași autori ai excepției. Astfel, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este repetată și, de vreme ce nu au intervenit elemente noi care să provoace reconsiderarea jurisprudenței Curții, atât soluția, cât și considerentele menționate în Decizia nr. 90 din 15 iunie 2021 sunt valabile și în prezenta cauză.

18. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea în cauză nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. Se *declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolelor 70 alin. (7) pct. 3) și 458 alin. (3) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată

de dl Tudor Donos și de dna Elena Donos, petiționari în dosarul nr. 21r-784/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 12 august 2021
DCC nr. 134
Dosarul nr. 185g/2021*